

ANDREJ,

Gollmayr

po božjem usmiljenji in po milosti svetega Apostoljskega Sedeža

NADŠKOF GORIŠKI,

c. k. skrivni svetovavec, doktor svetega pisma i. t. d.

častitemu duhovstvu in vernikom goriške nadškofije, pozdravljenje in
blagoslov od Gospoda našega Jezusa Kristusa!

Preljubi v Kristusu!

zadnjem pastirskem listu leta 1866 sem govoril od mnogoverstnih težav, katere človeka
tū na zemlji zadevajo.

Zlasti sem omenil lakot in slabo letno, kateri ste léta 1865 zadeli nekatere kraje
Goriške nadškofije.

Letos pa moram z otožnim srcem reči, da se v pretečenem letu nadloge zmanj-
šale niso, temveč se je na spodnji, kakor na zgornji strani našega cesarstva grozovita,
krivična vojska vnela, kateri sta bila vzrok dva lakomna sovražna soseda. Nesrečni nasledki
te vojske se poznajo pri nas in povsod drugod po naših deželah. Res, da je bil večni mir
storjen, toda, kako dolgo ga bomo imeli? Dan današnji pravice, ki so jih vladarji med
seboj naredili, nič več ne varujejo ljudstev, marveč, kateri je močnejši, temu beseda obvelja,
in on ima prav. Osode ljudstev in kraljestev ne določuje več sveta mednarodna pravica,
ampak grom in strel topov.

Nekateri vladarji in mogočnjaki zemlje si po krivem prilastujejo ptuje posestva, in
ako pojde tako naprej, jeli se bodo tudi ljudje nižjih stanov ptujega premoženja po krivem
polastovati, in nobena lastnina ne bo več varna.

Na zunaj uživamo sicer mir s ptujimi vladarji, ali od znotrej cesarstva nam gospo-
duje zmešnjava in prepir. Naše cesarstvo je sestavljeno iz raznih narodov, kateri si pa,
žalibog, med seboj nasprotujejo. Nobeden izmed njih noče drugemu pojenjati, vsak pa bi
bil rad drugim gospodar. *Tako razumejo oni enakopravnost.*

Od kod li izvirajo te zmešnjave med narodi?

Vir tih zmešnjav je *pomanjkanje vere in gospodarjenje lastne pameti*. Tisti namreč,
kateri si prizadevajo, kraljestva vstanoviti, in popravljajo mednarodne pravice in državne
razmere, hočejo vse to dognati le po lastni pameti, katero vodijo dostikrat, ali večidel le
pregrešni nameni, lakomnost in sebičnost, brez ozira na večne, verske resnice!

Tako daleč se še celo malikovavci zmotili niso. Njim je bila *vera*, akoravno kriva, podlaga njih deržave in deržavne družbe. Zaničevavci vere pa so se kaznovali in iz deržave izganjali. In vunder so bili paganski Gerki in Rimljani malikovanju vdani, ter so kristjane, kakor sovražnike bogov, potem takem tudi kakor sovražnike deržave grozovito preganjali. Pri vsem tem so pa paganski narodi sredi svojega malikovavstva pripoznali, da neka *višja previdnost božja vlada deržave in njih prebivavce*.

Današnji neverniki tudi preganjajo verne kristjane, toda ne zavoljo nevere, *ampak zavoljo vere*; zaničevavcev vere pa ne kaznujejo, in jih ne izganjajo iz dežele; marveč ti smejo brez ovire svoje brezbožne nauke z besedo in pismom razširjati in napadajo brez vse vesti vero in verske naprave po časnikih, in bukvah v nezmerno škodo pravovernim dušam.

Sveti Oče Papež se zastran tacega žalostnega stanu današnjih časov zelo in zelo pritožujejo v raznih pastirskih listih in ogovorih, sosebno v ogovoru 29. oktobra pretečnega leta, v katerem govore o žalostnih okolišnah, v katerih so verske naprave zlasti na Italijanskem.

„*Veliko škofij*“ pravijo „*je prišlo ob svoje duhovne pastirje, Bogu posvečene device so spodene iz svojih samostanov, in prisiljene, vbogajme prositi, škofijske seminišča so zaperte; vzreja mladine brezbožnikom izročena; polastili so se cerkvenega premoženja, in ga znesli*.“ Posebno obžaljujejo sv. Oče odpravo pobožnih redov, kateri so si — od cerkve poterjeni — mnogo zaslug nabrali z razširjanjem vere, s keršansko izrejo mladine in s svojo učenostjo. Potem se pritožujejo sv. Oče, da nekteri še zmerom od njih hočejo, da bi še zadnji del svoje dežele sovražnikom prepustili, ko so jim že vse drugo posest po krivem vzeli.

„*Sleherni človek*“ pravijo oni „*mora krivičnost in škodo tacega početja spoznati. Posebni sklep božje previdnosti je bil, da je po razkosanji velike rimske deržave v več dežel, ena tih deželec rimskemu papežu v last prišla, da zamore vsled tega popolnoma svobodno po svoji nar višji oblasti, ktero mu je Kristus izročil, cerkev vladati. Po tem takem se nimajo verni bati, da bi papeža v verskih in cerkvenih napravah kaka posvetna samopridna vlada ovirala*.“

Znano vam je, preljubi moji kristjani, da je bil svetemu Očetu pred šestemi leti nar večji in nar bolji del njih dežel po krivem vzet. Dohodki iz tega malega kosa, ki jim je še ostal, nič več niso zadostovali, ne za papeževe opravila, in ne za plačevanje obresti od dolga, ktereга si je papeževa dežela pred letom 1860 napravila. V ti zadregi sv. Očeta so katoličani vsega svetá sklenili, jim na pomoč priti ter za nje nabirati denar, ktereга se je toliko zložilo, da je bilo papežu mogoče svojim denarnim potrebam zadostiti.

Tudi Goriška nadškofija v tem ni zaostala; že léta 1860, potem pa léta 1862 je nadškofijsko opravništvo duhovne nagovorilo, naj sami sv. Očetu kaj podarijo, in tudi pri drugih za njih denar nabirajo; in res se je obilo nabralo. Od léta 1860 do léta 1866 se je trikrat papežev denar v Rim poslal, in sv. Očetu izročil; vsega skupej je bilo 6000 goldinarjev v srebru; znesek zadost obilen iz naše nadškofije, ki ni posebno velika in nima premožnih prebivavcev!

Pri ti priložnosti se priserčno zahvaljujem naši duhovščini, ki je denar nabirala, nar več pa sama določila. Pristavim pa prošnjo, naj še za naprej pripomorejo po svoji moči sv. Očetu, kakor sem jih opominjal 11. februarja 1862.

Ni pa dosti, z darovi pripomoči našemu sv. Očetu v Rimu; podpirajmo jih še bolj z molitvijo, h kateri nas spodbadajo v svojem zadnjem nagovoru 29. oktobra pret. leta s sledečimi besedami:

„Ker je v takem strahovitem viharju edina in nar močnejši pomoč molitev, torej priporočujemo vsim škofom, bratom našim — katoliške cerkve predstojnikom — vsi katoliški duhovščini, in vsim otrokom svete matere katoliške cerkve, ki niso nikoli opustili, Nam svojo ljubezen in pokorščino do Nas, in do našega sv. sedeža skazovati: naj svoje molitve in prošnje Bogu darujejo z živo vero, upanjem in ljubeznijo v zmago sovražnikov cerkve in njih privabljenje na pot izveličanja. Molitev je namreč, da rečemo z besedami sv. Krizostoma, močno orožje, gotova bramba, bogat zaklad, dobro zavetje, naj varniši kraj, ako se le Bogu približujemo trezni in čuječi.

Sklepajo pa sv. Oče svoj omenjeni nagovor s sledečimi besedami, ktere veljajo katoliškim škofom:

„K zadnjemu ne dvomimo, da ste vi častitljivi bratje — kakor priče in deležniki naših del, po svoji izverstni in znani veri in pobožnosti, in sosebni skerbi za katoliško reč — pri volji, se z Nami v goreči molitvi skleniti, in spredobrotljivega in usmiljenega Očeta nevtrudljivo prositi, da bi se on po zasluženji svojega edinega Sinu gospoda našega Jezusa Kristusa usmilil italijanske dežele, vse Evrope in célega svetá; ter nam s svojo vsega močnostjo podelil, da bi njegova sv. cerkev povsod mir in svobodo uživala, premagavši zmote, težave in zmešnjave; da bi bila rešena človeška družba iz tolikih nadlog, ki jo tarejo, in da bi se vsi narodi združili v edinosti vere v Boga in v spoznanji njegovega Sinu, na poti proti večnosti, in po stezah Gospodovih, polni sadu dobrih del.“

Po tem opominu sv. Očeta se, ljubi kristjani, zvesto ravnajmo, ter cerkvi in državi za srečo in blagor prosimo. Bog pa naj se nas usmili in naše prošnje za naš mir in pokoj usliši!

Saj nas že tako sveti postni čas, ktereга ravno nastopamo, k molitvi opominja. Ta čas je namreč odločen in posvečen v zatajevanje samega sebe, v pokoro in molitvine vaje. Poslužimo se ga torej k svojemu lastnemu dušnemu pridu, in k pridu vsega človeškega društva.

Kristus naš gospod je molil pred svojim terpljenjem v pričo svojih apostelnov. Povzdignil je svoje oči proti nebu in zaklical:

„Oče, ura je prišla, povelčaj svojega Sinu, da bo tudi Sin tebe povelčal. Jez sem tebe povelčal na zemlji: delo sem dokončal, ktero si me naložil. In zdaj Oče! povelčaj ti mene pri tebi s tistim veličastvom, ktero sem imel pri tebi, preden je svet bil.“ Jan. 17, 1. 4. 5. In uslišana je bila ta njegova velikodušna molitev, ker res se je povelčal s svojim vstajenjem.

Naj tudi naše molitve in ponižne prošnje usliši Oče nebeški, ter po neskončnem zasluženji svojega Sina povelča svojo cerkev po tolikih njenih težavah! Amen.

Polajšanje

štirdesetdanskega posta.

Po oblasti, ki smo jo prejeli od svetega Očeta papeža Pija IX., podelujemo vsim vernim katoličanom Goriške nadškofije sledeče polajšanje štirdesetdanskega posta v tekočem letu 1867.

I. Vsi verni katoliški kristjani, ki prebivajo v Goriški škofii, smejo tudi štirdesetdanski post tekočega léta 1867 mesne jedi uživati, ako nimajo po svojem stanu (redu) posebne dolžnosti mesnih jedi se zderžati.

II. Mesnih jedi uživati, ni pripuščeno tri srede, to je pepelnično, kvaterno in veliko sredo, veliki čertek, tudi ne o petkih in sabotah.

III. Kdor se je postiti dolžan, ta se sme le enkrat na dan do sitega najesti. Tiste dni tedaj, kadar je meso uživati pripuščeno, se sme le enkrat meso jesti, zunej nedelj, o katerih so sicer po cerkovni zapovedi mesne jedi prepovedane; ni pa dolžnost, postiti se, torej pripustimo ob nedeljah mesne jedi uživati opoldne in tudi zvečer pri večerji.

IV. Pripuščeno je postne dni, o katerih se sme meso jesti, vživanje mesa tudi večkrat na dan tistim, katerim bi bilo ali zavoljo telesne slabosti ali zavoljo starosti, ali zavoljo težkega dela silno težavno zderžati se mesnih jedí.

V. Dovolimo za vse dni, kadar je pripuščeno meso jesti, da si ubogi in manj premožni ljudje smejo tudi zvečer z mastjó jedi zabeliti.

VI. Skoz celi štirdesetdanski post nikoli ni pripuščeno pri ednem obedu mešati mesnih jedi z ribami, tudi ob nedeljah ne.

VII. Kdor potrebuje večega polajšanja, ta naj ga prosi od svojega duhovnega pastirja, kateremu je dana tudi oblast, dovoliti enako polajšanje za sabote med letom, o katerih ni zapovedan post.

VIII. Kdor se bo udeležil tega polajšanja, mora vsak dan, kadar uživa mesne jedi, pobožno moliti tri Oče naše, tri Češčena si Marije, tri čast bodi Bogu, in Vero, v spomin terpljenja in smerti našega Gospoda Jezusa Kristusa.

Iz nadškofijskega Sedeža v Gorici 17. februarja 1867.

ANDREJ,

Nadškof.